

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 641/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 2B, Pezinok, proti postupu a rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 23 C 23/2015 z 5. mája 2016, rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 83/2017 zo 16. augusta 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 203/2020 zo 17. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. novembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia, vo vzťahu k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sa domáhajú aj porušenia čl. 13 dohovoru. Sťažovatelia navrhujú napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť príslušným súdom na ďalšie konanie. Súčasne sa sťažovatelia domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 23/2015. Sťažovatelia navrhujú prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať im primerané finančné zadostučinenie vo výške 7 000 eur a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 23 C 23/2015 z 5. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľov, ktorou sa proti Slovenskej sporiteľni, a. s. (ďalej len „žalovaná“), domáhali určenia neplatnosti právnych úkonov (zmluvy o splátkovom úvere a oznámenia o vyhlásení mimoriadnej splatnosti poskytnutého úveru) z dôvodu, že v danej veci nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

3. Na základe odvolania sťažovateľov Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 10 C 83/2017 zo 16. augusta 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

4. Proti rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie podľa § 420 písm. e) a f) a § 421 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktoré najvyšší súd odmietol uznesením č. k. 9 Cdo 203/2020 zo 17. augusta 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Napadnutými rozhodnutiami označených všeobecných súdov bol podľa sťažovateľov porušený zákon v ich neprospech, nimi vydané rozhodnutia sú arbitrárne a nepresvedčivo odôvodnené. Okresný súd a tiež krajský súd nedostatočne právne vyhodnotili právny úkon žalovanej z 9. septembra 2010, a to všetko aj pre nemožnosť plnenia v dôsledku obštrukčného konania žalovanej. Vnútroštátne súdy sa sťažovateľmi namietanými skutočnosťami vôbec nezaoberali a v odôvodnení svojich rozhodnutí sa s nimi nevysporiadali.

6. Sťažovatelia uviedli, že neboli okresným súdom riadne poučení o svojich právach podľa Občianskeho súdneho poriadku [ďalej aj „OSP“ (§ 101 ods. 2 a § 214 ods. 3 OSP)], sťažovateľka nebola poučená o možnosti konať pred súdom v jej materinskom jazyku, v súvislosti s podaným odvolaním neboli poučení riadne o svojich procesných právach a povinnostiach podľa Civilného sporového poriadku, teda je nesporné, že postupom označených porušovateľov bolo zásadným spôsobom porušené ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže im bola odňatá možnosť riadne konať pred súdom.

7. Súčasne bolo flagrantne porušené ich právo na rovnosť v konaní a právo na kontradiktórne súdne konanie v dôsledku nerešpektovania elementárnych princípov spravodlivosti, o to viac ak krajský súd *ex officio* nekonal a nerozhodol riadne podľa § 380 ods. 2 CSP, v rámci odvolacieho konania odbil povinnosť riadneho prieskumu konania a rozhodnutia okresného súdu, hoc z obsahu spisu okresného súdu je nesporné, že vec bola neprípustne odňatá zákonnej sudkyňi JUDr. Nadežde Weisovej a bez náhodného výberu pridelená nie nestrannej sudkyňi JUDr. Dáši Onuferovej, čím došlo k porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru. Menovaná sudkyňa nebola garantom spravodlivého pojednania a rozhodnutia vo veci samej, keďže síce v súvislosti s nariadením prvého pojednávania 11. februára 2016 si voči obom sťažovateľom formálne splnila poučovaciu povinnosť o procesných právach a povinnostiach účastníka konania, avšak sťažovateľov náležite nepoučila podľa § 101 ods. 2 OSP o možnosti pojednávania súdu v neprítomnosti sťažovateľov a o možnosti rozhodnutia súdu rozsudkom v ich neprítomnosti. Okresný súd nepredvolal sťažovateľku v listinnej podobe na súdom odročené pojednávanie na 5. máj 2016 (svojvoľne aplikoval § 101 ods. 2 CSP), na ktorom rozhodol rozsudkom bez toho, aby na začiatku pojednávania uviedol účastníkom konania, ako sa mu vec predbežne javí a vyslovil

právny názor na vec, v rozpore s § 43 ods. 1 OSP nevyzval sťažovateľov na odstránenie vady žaloby, nemal riadne ustálený okruh účastníkov konania, čo dokazuje rozsudok okresného súdu vydaný v neprospech žalobkyne – [REDAKOVANÉ], hoc mal riadne konať so sťažovateľkou – [REDAKOVANÉ], ktorej tento dosiaľ účinne nedoručil do vlastných rúk v listinnej podobe, teda nemohol nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť. Okresný súd tiež v rozpore s kontradiktornosťou súdneho konania sťažovateľom nedoručil do vydania meritórneho rozhodnutia všetky písomnosti a podania žalovanej založené do spisu, čo malo v konečnom dôsledku za následok porušenie práva sťažovateľov na spravodlivý proces, s čím sa dôsledne a ústavne konformne nevysporiadal ani krajský súd, ktorý sťažovateľov doslovne odbil. Krajský súd sťažovateľov neupovedomil elektronicky o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku v lehote 5 dní vopred, hoc bol k tomu povinný, s čím sa dôsledne nevysporiadal ani najvyšší súd, nedal riadnu, presvedčivú a vyčerpávajúcu odpoveď na porušenie princípu právnej istoty sťažovateľov, čím konanie zaťažil vadou, čo malo v konečnom dôsledku za následok porušenie právnej istoty sťažovateľov.

8. Dovolanie sťažovateľov zo 14. decembra 2018 bolo predčasne podané bez ohľadu na vadu vyčítanú najvyšším súdom, že sťažovateľka nebola v dovolaní zastúpená advokátom, teda najvyšší súd vec nesprávne právne posúdil, pričom z obsahu spisu okresného súdu bolo spoľahlivo preukázané, že sťažovateľka nebola poučená okresným súdom o vade dovolania, nebola jej daná príležitosť na odstránenie vady dovolania a spísanie dovolania v primeranej lehote advokátom, že sťažovateľke nebolo účinne a do vlastných rúk doručené vyjadrenie žalovanej z 26. augusta 2020 k ňou podanému dovolaniu, čo malo za následok porušenie práva na rovnosť zbraní, porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie; teda bolo povinnosťou najvyššieho súdu zjednať vo veci nápravu zrušením rozsudku krajského súdu, ako aj zrušením rozsudku okresného súdu. Dovolanie sťažovateľov bolo potrebné odmietnuť z iného dôvodu (ako predčasné).

9. Sťažovatelia tiež argumentovali, že krajský súd a najvyšší súd aj napriek tomu, že žalovaná na pojednávaní 5. mája 2016 vyslovene uviedla, že si nárok na priznanie trov konania a právneho zastupovania neuplatňuje, tak jej priznali nárok na náhradu odvolacieho a dovolacieho konania, hoc priznanie takéhoto majetkového práva v rámci okolností súdnej veci nebolo možné.

10. S poukazom na rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Čičmanec proti Slovensku sťažovatelia tiež tvrdia, že konanie pri jeho posúdení ako celku nie je dosiaľ právoplatne skončené – okresný súd dosiaľ nerozhodol o trovách odvolacieho a dovolacieho konania; stav právnej neistoty sťažovateľov tak stále trvá, a to viac ako 7 rokov.

11. Sťažovatelia zastávajú názor, že napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov vo veci samej nepredchádzala činnosť súdu zameraná na spoľahlivé zistenie skutkového stavu, dokazovanie zodpovedajúce garanciam spravodlivého súdneho konania, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces, kontradiktornosť konania, práva na verejné vyhlásenie rozsudku, vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom a práva na nestranný súd (čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 a 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy. V súvislosti s uznesením najvyššieho

súdu sťažovatelia namietajú aj porušenie práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru. Súčasne sťažovatelia namietajú porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 a 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu:

13. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu sťažovatelia mohli podať odvolanie, čo aj využili a o odvolaní rozhodol napadnutým rozsudkom krajský súd. Vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou namietanému rozsudku krajského súdu sťažovatelia mali k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktorý sťažovatelia využili a dovolanie podali. Sťažovatelia v dovolaní namietali obdobný okruh nedostatkov, ktoré tvoria aj obsah ústavnej sťažnosti. Bolo preto v právomoci najvyššieho súdu dovolanie sťažovateľov preskúmať a rozhodnúť o ňom, a preto nie je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a z toho dôvodu bola ústavná sťažnosť v tejto časti odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 a 2 listiny a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu:

14. Vo vzťahu k namietanému rozhodnutiu najvyššieho súdu treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012). Rozpor napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu s ústavnými právami sťažovateľa však možno posúdiť len vo vzájomnom súvisi rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu s rozhodnutím najvyššieho súdu.

15. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia najvyššiemu súdu vyčítajú, že (i) neumožnil sťažovateľke na základe výzvy doplniť nedostatok podaného dovolania spočívajúci v absencii právneho zastúpenia, o čom nebola riadne poučená, (ii) vo veci rozhodovala na okresnom súde sudkyňa, ktorej spis nebol pridelený elektronickými prostriedkami a ktorá nepostupovala nestranne, (iii) nesprávne posúdil odôvodnenie rozsudku krajského súdu ako dostatočné napriek tomu, že krajský súd sa nevysporiadal so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľov uvedenými v odvolaní, (iv) sa dôsledne nevysporiadal s procesným pochybením krajského súdu,

ktorý ich prostredníctvom elektronických prostriedkov neinformoval o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku napriek tomu, že mu bola známa elektronická adresa sťažovateľa na doručovanie písomností, (v) okresný súd si nesplnil dostatočne poučovaciu povinnosť voči sťažovateľom, ktorí neboli právne zastúpení, s čím sa najvyšší súd ani krajský súd nevysporiadali, (vi) postupoval nesprávne, pokiaľ sťažovateľom nedoručil vyjadrenie žalovanej k ich dovolaniu, (vii) v rozpore so zákonom priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, rovnako krajský súd jej nesprávne priznal náhradu trov odvolacieho konania.

16. Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietok, ktoré sťažovatelia proti nemu uplatňujú.

17. Najvyšší súd vo vzťahu k sťažovateľke odmietol jej dovolanie bez meritórneho skúmania dovolacích námietok podľa § 447 písm. e) CSP pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania v zmysle § 429 CSP, teda pre nedostatok právneho zastúpenia. Najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľka bola krajským súdom riadne poučená a súčasne sa na ňu nevzťahovala ani jedna z výnimiek predpokladaná § 429 ods. 2 CSP, keď sa zastúpenie advokátom nevyžaduje. U sťažovateľkou splnomocneného zástupcu – sťažovateľa nebolo preukázané, že je advokátom zapísaným v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou. Ústavný súd v tejto súvislosti a vzhľadom na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľov (absencia výzvy okresného súdu na odstránenie nedostatkov dovolania) dodáva, že súd prvej inštancie prihliada na existenciu vady dovolania spočívajúcej v nedostatku zastúpenia dovolateľa advokátom len v prípade absencie alebo nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom (§ 436 ods. 1 CSP), čo nie je prípad sťažovateľky.

18. K sťažovateľom uplatneným dovolacím námietkam, ktorými odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd predovšetkým uviedol, že z obsahu spisu „*v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu splňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami*“, a preto sťažovateľ „*neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP*“.

19. Najvyšší súd v rámci posúdenia dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 písm. f) CSP reagoval aj na námietku sťažovateľa, ktorou spochybňoval správnosť postupu krajského súdu predchádzajúceho verejnému vyhláseniu jeho rozsudku, keď ho elektronicky neupovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku napriek tomu, že súdu bola známa jeho elektronická adresa na doručovanie písomností súdom. Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že „*Z obsahu spisu vyplýva, že termín verejného vyhlásenia rozhodnutia odvolacím súdom bol oznámený štandardným spôsobom a to oznámením o mieste a čase vyhlásenia rozhodnutia bez nariadenia pojednávania na úradnej tabuli súdu a webovom sídle súdu dňa 10. augusta 2018 (č. 1. 184 spisu), v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením*“, a súčasne konštatoval, že „*z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobca výslovne požiadal odvolací súd o oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami v zmysle ustanovenia § 219 ods. 3 CSP. Len*

uviedenie e - mailovej adresy žalobcu 2/ v žalobe pri údajoch o adrese jeho bydliska, nespĺňa túto požiadavku“, teda postupom krajského súdu pri verejnom vyhlásení rozsudku nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP je nedôvodný. Napokon ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ ani netvrdil, že by si uvedenú povinnosť splnil a žiadal o oznámenie miesta a času vyhlásenia rozsudku elektronickou formou.

20. K námietke týkajúcej sa nesplnenia poučovacej povinnosti okresným súdom (o možnosti zvoliť si advokáta, ako aj o možnosti vzniesť námietku zaujatosti proti sudkyniam) najvyšší súd poukázal na relevantné ustanovenia procesných kódexov (keďže konanie začalo za platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) a uviedol, že sťažovatelia *„boli o ich procesných právach a povinnostiach súdom prvej inštancie náležite poučení (viď predvolanie na pojednávanie na deň 11. februára 2016, ktoré obsahuje aj poučenie v zmysle § 15a a § 30 O.s.p., ktoré žalobcovia prevzali 14. decembra 2015). Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobcovia požiadali súd o ustanovenie právneho zástupcu a vo vzťahu k možnosti strán sporu obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP) žalobcovia boli poučení súdom prvej inštancie a zároveň boli aj poučení o práve strany uplatniť námietku zaujatosti. Dovolací súd vzhľadom na uvedené považuje dovoláciu námietku žalobcu o nesplnení poučovacej povinnosti súdov za neopodstatnenú.“*

21. Pokiaľ žalobca mienil v súvislosti s vadou podľa § 420 písm. f) CSP namietat' aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie, dovolací súd uviedol, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch. Následne sa najvyšší súd zameral na sťažovateľmi uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 CSP, ktorý však pre jeho nevymedzenie zákonným spôsobom v súlade s § 431 až § 435 CSP nemohol meritórne preskúmať, preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP. Tento záver a jeho relevanciu pre rozhodnutie o dovolaní potom najvyšší súd náležite, resp. ústavne udržateľne odôvodnil.

22. Najvyšší súd zaujal stanovisko aj k sťažovateľom uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. e) CSP (rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, pozn.), v rámci ktorého sťažovateľ namietal zaujatosť člena odvolacieho senátu JUDr. Ľuboša Sádovského, ktorú vyhodnotil ako neopodstatnenú. Predmetná námietka však nebola súčasťou argumentácie sťažovateľov uvedenej v ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietali svojvoľné pridelenie veci sudkyňi okresného súdu JUDr. Dáši Onuferovej, čím bolo porušené ich právo na nestranný súd a zákonného sudcu. Uvedená argumentácia však bola súčasťou odvolania sťažovateľov a bola posúdená krajským súdom (pozri bod 15 rozsudku krajského súdu) ako nedôvodná, poukazujúc na zmenu Rozvrhu práce na rok 2015 pre okresný súd uskutočnenú dodatkom č. 8, z ktorého vyplýva, že v súdnych oddeleniach 23C, Ccud, Cd a Ú bol zastavený nápad a všetky nevybavené veci boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov do aktívnych súdnych oddelení, čím došlo k zmene zákonnej sudkyne.

23. K námietke sťažovateľov o nedoručení vyjadrenia žalovanej k dovolaniu z 26. augusta 2020, čo malo mať za následok porušenie ich práva na spravodlivé súdne konanie, rovnosť a kontradiktornosť súdneho konania, ústavný súd konštatuje, že z uznesenia najvyššieho súdu (body 4 a 5) vyplýva, že žalovaná vo svojom vyjadrení navrhovala dovolanie sťažovateľov odmietnuť. Na uvedené reagovali sťažovatelia podaním zo 6. októbra 2020 (tvorí prílohu ústavnej sťažnosti, pozn.), v ktorom zotrvali na podanom dovolaní. Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil

predmetnú námietku sťažovateľov ako absolútne nedôvodnú. Okrem toho ústavný súd dodáva, že princíp kontradiktórnosti konania, ktorý je nesporne obsahom práva na spravodlivý proces (na ktorý sťažovatelia opakovane poukazujú), nemožno chápať formalisticky, ale je potrebné dôsledne vyhodnotiť individuálne okolnosti situácie, na základe ktorých možno dospieť k záveru, či v konkrétnom prípade bola možnosť strany sporu zaujať stanovisko k vyjadreniu protistrany naozaj reálne zmarená, a tým jej pozícia objektívne oslabená (I. ÚS 145/2021). K tomuto materiálnemu výkladu zásady kontradiktórnosti konania sa v poslednom období priklonil i EŠLP (Puškárová proti Slovensku zo 7. 5. 2019, sťažnosť č. 19356/14, Nerušil proti Slovensku zo 7. 5. 2019, sťažnosť č. 37016/15 a napokon aj vo veci [REDAKOVANÉ] proti Slovensku z 22. 9. 2020, sťažnosť č. 36446/17). Pri posudzovaní porušenia princípu kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ku ktorému dochádza nedoručením vyjadrenia účastníka konania (strany sporu) protistrane, je potrebné zohľadniť obsahový význam neoboznámeného vyjadrenia (napr. rozsudok EŠLP z 18. 10. 2007 vo veci Asnar proti Francúzskej republike, sťažnosť č. 12316/04; rozsudok EŠLP z 3. 7. 2008 vo veci Vokoun proti Českej republike, sťažnosť č. 20728/05).

24. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že jeho odôvodnenie je dostatočným podkladom pre výrok, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov, a preto právne závery najvyššieho súdu nie sú zjavne neodôvodnené a sú tak ústavne akceptovateľné. Najvyšší súd predovšetkým poukázal na celkovú vyváženosť a zrozumiteľnosť skutkových a právnych dôvodov, na ktorých krajský súd založil svoje meritórne rozhodnutie, ako aj na adekvátnosť a zákonnosť procesného postupu krajského súdu, ktorý vydaniu jeho rozsudku predchádzal. Najvyšší súd uviedol aj konkrétne skutkové dôvody, na základe ktorých považoval za preukázané, že nedošlo k porušeniu kontradiktórnosti konania v neprospech sťažovateľov ani k porušeniu princípu rovnosti účastníkov.

25. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval skutkové a právne závery najvyššieho súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnymi názormi uvedenými v napadnutom uznesení nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti týchto názorov a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu ich nahradiť svojimi vlastnými. Sťažovateľmi uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by mali ústavnoprávny rozmer, teda ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľov po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

26. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Nad rámec už uvedeného je potrebné ďalej uviesť, že v podanej ústavnej sťažnosti sťažovatelia namietajú aj to, že okresný súd v rozsudku chybné označil sťažovateľku ako [REDAKOVANÉ] namiesto [REDAKOVANÉ], čím tento rozsudok nemohol nadobudnúť právoplatnosť ani vykonateľnosť, na čo najvyšší súd nereagoval. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že zo sťažovateľmi priloženého dovolania nevyplýva, že by túto námietku uplatnili aj v dovolacom konaní. Rovnako sťažovatelia v dovolaní neuplatnili ani námietku vo vzťahu k nesprávnemu priznaniu trov odvolacieho konania v prospech žalovanej, ktorá v konaní pred okresným súdom vyhlásila, že si náhradu trov konania neuplatňuje. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť,

a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatuje, že v časti námietok, ktoré sťažovatelia mohli uplatniť, avšak neuplatnili v rámci podaného dovolania, je ústavná sťažnosť neprípustná [§ 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde].

28. Vo vzťahu k označeným ustanoveniam čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy je potrebné uviesť, že ide o základné ustanovenia ústavy, ktorých obsahom však nie sú práva, ktorých ochrany sa možno domáhať ústavnou sťažnosťou, a preto aj v tejto časti je ústavná sťažnosť neopodstatnená.

29. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľov na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd odkazuje na judikatúru ESLP, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (rozhodnutie ESLP vo veci Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131). Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje (obdobne napr. III. ÚS 177/2020).

30. Aj vo vzťahu k týmto právam ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov postupom okresného súdu v namietanom konaní:

31. Ústavný súd uvádza, že pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 41/02).

32. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušovanie označeného práva ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 258/2012). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03).

33. Ústavný súd taktiež už opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 215/07, III. ÚS 305/07, I. ÚS 269/2012).

34. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnuté konanie bolo právoplatne skončené už 15. októbra 2018, a teda v čase podania ústavnej sťažnosti (30. novembra 2022, pozn.) okresný súd, ktorý sťažovatelia v ústavnej sťažnosti označili ako porušiteľa svojich práv, už nemohol vykonávať žiadne úkony, a tak spôsobovať v namietanom konaní prietáh, resp. predlžovať stav právnej neistoty. Na podanie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania boli síce sťažovatelia oprávnení, ale to nijako nezmenilo ich procesnú situáciu, teda že v dôsledku právoplatného skočenia veci bola ich právna istota už nastolená. Pokiaľ ide o namietanie postupu okresného súdu, ktorý v čase podania ústavnej sťažnosti ešte nerozhodol o trovách dovolacieho konania v zmysle uznesenia najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 203/2020 zo 17. augusta 2022, z príloh ústavnej sťažnosti vyplynulo, že spis bol okresnému súdu po dovolacom konaní vrátený 2. septembra 2022 a uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľom doručené 27. septembra 2022, teda v čase podania ústavnej sťažnosti uplynuli od doručenia uznesenia najvyššieho súdu iba dva mesiace, čo nemožno v žiadnom prípade považovať za neprimerane dlhé obdobie na vydanie rozhodnutia o trovách konania.

35. Ústavný súd taktiež považuje za potrebné uviesť, že pri hodnotení možných prietáhov v postupe okresného súdu pri rozhodovaní o trovách konania konštatuje, že rozhodovanie o trovách konania z hľadiska jeho povahy nemožno považovať za vec, resp. záležitosť podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v pravom slova zmysle, hoci tvorí integrálnu súčasť civilného súdneho konania. Z uvedeného podľa názoru ústavného súdu tiež vyplýva, že nemožno pripisovať rovnakú dôležitosť z hľadiska poskytovania ochrany pred zbytočnými prietáhmi pri rozhodovaní o merite veci ako v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania (m. m. IV. ÚS 2/2019, I. ÚS 140/2021).

36. Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

37. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu